

Nova nahajališča septarij v Slovenskih Goricah

Danijel Kren

Nahajališče septarij pri Zgornjem Štrihovcu, ki je bilo razkrito ob gradnji avtoceste med Pesnico in Šentiljem sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja, je le majhen del obsežnega področja v Slovenskih goricah, kjer smo v zadnjih letih tudi našli septarije s kristali barita, kalcita in kremenca na lokacijah Štrihovec, Polički Vrh, Polička vas, Vajgen in Jareninski Vrh.

Pri zemeljskih delih odvodnjavanja zemeljskega plazju na Krenovi domačiji na Jareninskem Vrhju smo maja 2001 v lapornati ilovici naleteli na septarije. Pri odkopu približno 950 m jarkov, globokih od 2 do 8 m, smo našli sedem septarij s premerom od 23 do 78 cm. V septarijih je bil v notranjih razpokah rumeno obarvan **kalcit** z razvitimi strmimi negativnimi romboedri. Kristali so večinoma majhni in ne presegajo 3 mm.

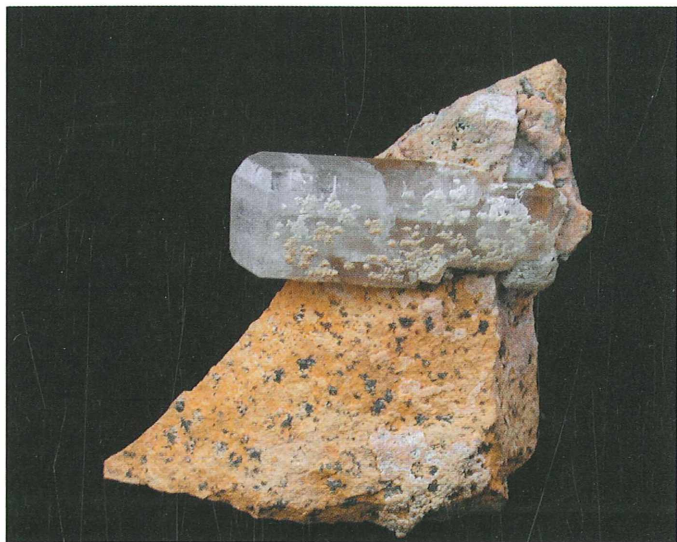
Še istega meseca so začeli ravnati zemljišče za vinograd v Vajgnu. Tu so izkopali okoli 80 septarij in nekatere med njimi so merile v premeru tudi do 1,5 m. V razpokah septarij je bil **kalcit** z enako morfologijo kot tisti z Jareninskega Vrha, le da so bili kristali večji, saj so merili do 10 mm. Posebnost pa so kristali

Barit dveh generacij iz Štrihovca; 25 x 5 mm. Zbirka Prirodoslovnega muzeja Slovenije. Foto: Ciril Mlinar

Avtor prispevka na nahajališču septarij Štrihovec leta 2003. Foto: Miha Jeršek

Barit iz Štrihovca; 28 x 7 mm. Najdba Danijela Krena, zbirka Prirodoslovnega muzeja Slovenije. Foto: Miha Jeršek

Barit in kristali kalcita iz Vajgna. Največji kristal barita na posnetku je dolg 35 mm. Najdba in zbirka Danijela Krena. Foto: Miha Jeršek

Kalcit ima razvite položne romboedre, spodaj ob njem je na videz rožnat barit. V resnici je brezbarven, barva pa je posledica oprha rožnatega minerala, ki še ni določen; izrez 18 x 8 mm. Najdba in zbirka Danijela Krena.

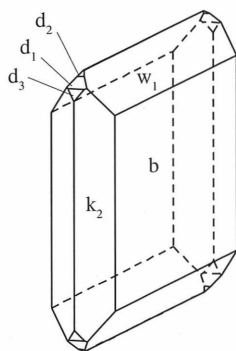
Foto: Miha Jeršek

kremena. Nekateri so bili veliki do 40 mm in so bili povsem čisti. Zato smo jih nekaj zbrusili in vdelaši v unikaten nakit. Kremen najdemo še v obliki rumenorjavega skorjastega **kalcedona** v obliki geod. Kristali barita so veliki do 4 cm. Mineralno paragenezo dopolnjuje **ferrierit**, katerega posamezni kristali pa ne presegajo 3 mm.

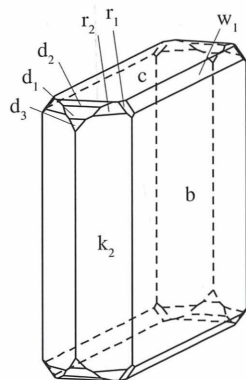
Avgusta 2001 so na Poličkem Vrhu prav tako urejevali vinograd. V plasteh laporovca smo našli 6 septarij. Vse so bile močno preperete, v razpokah pa je bila manj pestra združba in manj primerkov: le **barit** v kristalih, velikih do 25 mm, in kristali **kalcita**, veliki do 10 mm.

Septembra 2001 smo v peskokopu v okolici Poličke vasi našli del septarije. Razpoke so bile zapolnjene z rahlo rumeno obarvanim kalcitom brez razvitih kristalnih ploskev.

Oktober 2003 smo opazili na novo razrito zemljo na Štrihovcu. To je bilo novo nahajališče septarij in obvestili smo Prirodoslovni muzej Slovenije. Organizirali smo izkop in hranjenje septarij na delu gradbišča, kjer niso motile nadaljnjih del. Kasneje smo nekaj septarij prepeljali na domačijo v Jareninski Vrh, sedem pa v Prirodoslovni muzej Slovenije. Skupno smo v plasteh laporovca našli 45 septarij. Dve septariji sta merili preko 2 m. V septarijah so kristali **kalcita**, veliki do 10 mm. Kremen je v obliki **kalcedonskih** rožastih skupkov, velikih do 25 mm. **Barit** je v kristalih, ki je nastal v dveh generacijah. To se lepo vidi na prozornih primerkih, saj je v večjem kristalu skrit še popolno oblikovan manjši. Največji kristali barita merijo 70 mm.

A

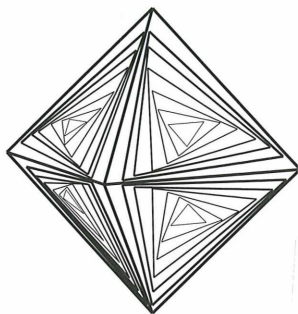

B

Oblika kristalov barita s Štrihovca. Kristali starejše generacije (A) so enostavnejši od kristalov druge generacije (B). Na kristalih so razvite ploskve pinakoidov $b\{010\}$ in $c\{010\}$, prizem $d_1\{101\}$, $d_2\{102\}$, $d_3\{201\}$, $w_1\{011\}$ in $k_1\{210\}$ ter bipiramid $r_1\{111\}$ in $r_2\{211\}$.
Risbi: Mirjan Žorž

Detajl kalcedonove rože iz septarije; premer 3 mm. Najdba in zbirka Danijela Krena. Foto: Miha Jeršek

Pirit s Poličkega Vrha je v kristalih, katerih oktaedrske ploskve imajo zanimivo ukrivljeno površino. Risba: Mirjan Žorž

Kristal kremen iz septarije z Vajgna meri 12 x 5 mm. Najdba in zbirka Danijela Krena. Foto: Danijel Kren

Avgusta 2005 smo na Poličkem Vrhu odkrili novo nahajališče septarij. Na manjši površini, ki so jo ravnali z rinežem, smo našli dve septariji s premerom 40 in 70 cm. V notranjih razpokah septarij smo našli kristale **kalcita** z razvitimi strmimi romboedri, velikimi do 9 mm in drobne, do 1,5 mm velike kristale **pirita**.

Na vseh nahajališčih je torej zelo podobna mineralna parageneza. Značilnost teh novih najdb je, da so vse septarije, če jih primerjamo z zgornještihovškimi, precej preperete. Tudi zunanji ovoj precej lažje odstranimo kot pri zgornještihovških. Zaradi preperevanja so tudi minerali v notranjosti nekoliko slabše ohranjeni. Kljub temu pa so nekateri primerki zelo lepi.

Na omenjenem področju lahko pričakujemo nove najdbe septarij z mineraliziranimi razpokami. Lepa priložnost je predvsem ob rigolanju vinogradov ali ob gradnji cest.

Literaturni vir:

Žorž, M., A. REČNIK, A. PODGORNİK, G. KOBLER, 1996: *Septarijska mineralizacija pri Gornjem Štuhovcu*. Proteus, let. 58, str. 292-299, Ljubljana.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Scopolia, Journal of the Slovenian Museum of Natural History, Ljubljana](#)

Jahr/Year: 2006

Band/Volume: [Suppl. 3](#)

Autor(en)/Author(s): Kren Danijel

Artikel/Article: [Nova nahajalisca septarij v Slovenskih Goricah. 384-387](#)